

ISLÀNDIA, L'ILLA AMB MÉS OVELLES QUE PERSONES

El Réttir, la festa de les ovelles que se celebra a finals d'estiu, congrega locals i visitants en aquesta tradició per reunir els ramats i preparar-los per al fred

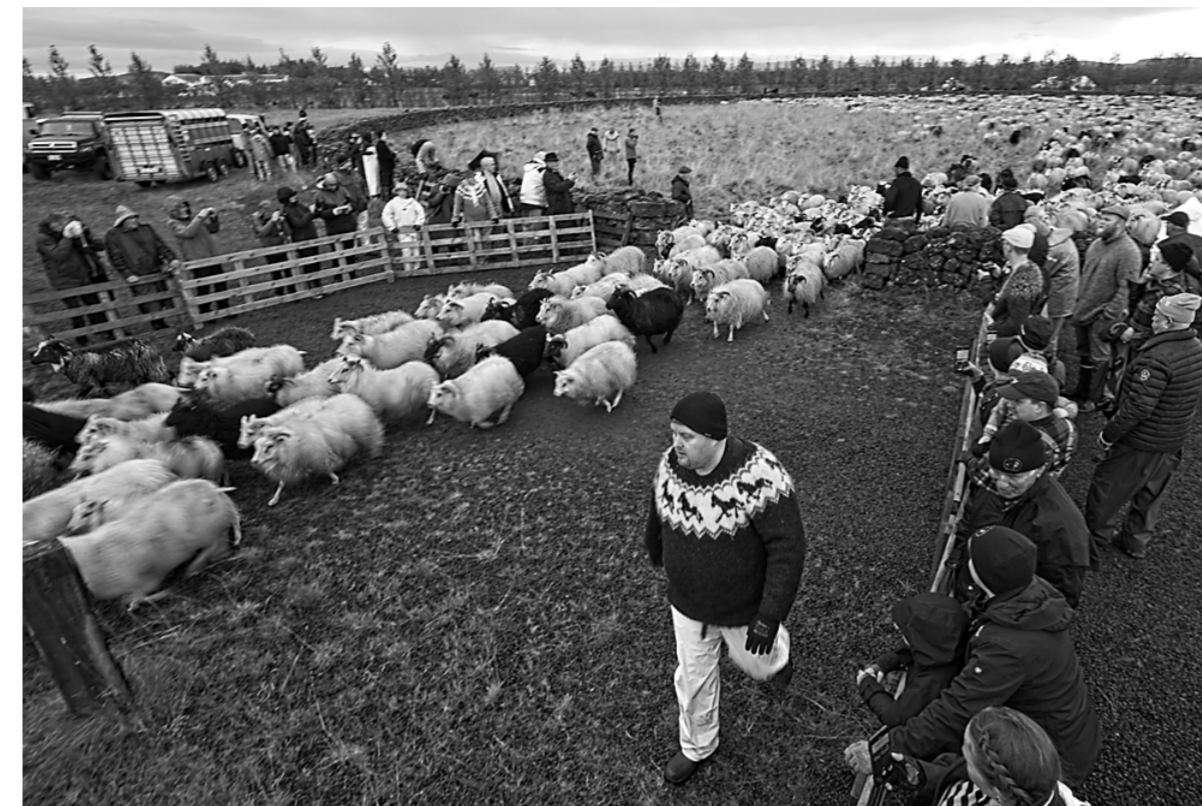
TEXT I FOTOS *Jordi Ferrando i Arrufat*

En Roberto no ho havia vist mai. És italià, de Nàpols, i des de fa deu anys viu a Islàndia treballant com a guia. Coneix tot el país a la perfecció, parla islandès i té molts contactes amb la població local, però és la primera vegada que pot assistir al Réttir, segurament la festa de camp més important de l'illa.

A finals d'estiu, els ramaders islandesos busquen i agrupen totes les ovelles que pasturen lliures per les muntanyes, fidels a un caràcter solitari impropï de la seva espècie. De fet, els grups són molt reduïts, sovint amb només tres exemplars, mare i dos fills, que poden moure's arreu del territori, des de les zones termals als espais protegits, demostrant qui són els veritables colonitzadors d'aquest racó de món: es calcula que a Islàndia hi pasturen unes 800.000 ovelles, el doble que els habitants. Són, les unes i altres, forts de mena, acostumats a viure en condicions climàtiques dures i sense gaire ajuda exterior. Les criatures llanudes van arribar amb els vikings, al segle IX, i des de llavors formen part de l'economia i la tradició islandeses. Se n'aprofita tot, literalment tot, fins al punt que una de les parts més apreciades (pels locals!) són els ulls, que se serveixen en un plat típic anomenat *svið*.

Durant la feixuga tasca de trobar les ovelles, que dura alguns dies i es realitza amb l'ajuda de cavalls i gossos pastor, els ramaders no miren a qui pertanyen els animals, marcats amb una petita etiqueta a l'orella, perquè la clau és baixar tots els ramats a les pastures de la vall abans que arribi l'hivern. L'any 2012, una forta nevada a principis de setembre ho va bloquejar tot, i quan les persones es van poder moure van trobar molts bous morts i enterrats sota el mantell blanc. Des de llavors tothom fa la feina abans que arribi l'octubre, en diferents setmanes segons la regió, i les dates exactes de cada festa es publiquen als diaris per-

TRADICIÓ En aquesta feta els ramaders islandesos busquen i agrupen les ovelles que porten mesos pasturant lliures per les muntanyes, en grups petits que campen per tot arreu. L'objectiu d'agrupar-les és posar-les a recer esperant els primers freds, que no tardaran a arribar a aquestes latituds.

què ningú es perdi aquesta celebració. El Réttir simbolitza la importància que han tingut les ovelles en la supervivència de la població i l'esperit de companyonia del poble islandès, que s'uneix i col·labora per una causa comuna.

Quan arriba el dia assenyalat, els grups d'ovelles es porten a la vora d'uns recintes circulars de grans dimensions anomenats *rétt* (d'aquí el nom de la festa), normalment fets de fusta o metall i dividits en sectors dedicats a cada família o granja. Moltes d'aquestes estructures són modernes, però prop del poble de Flúðir s'aixeca un tancat diferent: està construït amb uns amples murs de pedra de lava recoberts de la característica molsa islandesa, i és un dels recintes més antics de la regió. No costaria gaire imaginar-se els antics islandesos arribar-hi a peu, a cavall o en carruatge, a l'espera del moment que comenci la festa...

El grup d'en Roberto encara no ha tingut temps de situar-se que un primer lot d'animals ja és guiat ràpidament fins a l'interior del cercle del tancat principal i, quan és a dins, tot s'accelera: les ovelles corren esbojarrades saltant les unes sobre les altres, esquivant instintivament els humans que les persegueixen per intentar atrapar-les i identificar-les i portar-les al recinte respectiu. Són moments frenètics carregats d'energia, corredisses i acció, on homes, dones, adolescents i infants empaiten unes boles de llana descontrolades que amb prou feines saben on són. Quan algú aconsegueix agafar un animal, ja sigui per les banyes, per una pota o pel pèl, se'l col·loca entremig de les cames per bloquejar-lo i poder llegir l'etiqueta identificativa, confiant que sigui de la seva propietat...

En Roberto no para de fer fotografies: "Normalment disparo poc, però avui no puc resistir-me... és senzillament fantàstic!" I els seus clients estan com ell: "Heu vist aquelles noies, que no paren d'agafar ovelles? I aquella parella tan

elegant, amb pantalons de muntar a cavall? I aquella colla de tres nois que van junts a tot arreu?" "Jo he vist un home que s'ha carregat un corder a l'esquena i l'ha portat a pes per tot el recinte!" "Allí hi ha una mare amb el fill en un braç, arrossegant una ovella amb l'altre..." "Jo he vist una ovella arrossegant un nen durant deu metres... però el xaval no l'ha deixat mai!" "I heu notat aquella família, vestits tots iguals?"

El Réttir, a més de significar un punt d'inflexió en el calendari dels islandesos rurals, que saben i gairebé senten el fred a les portes, és sobretot una activitat vital, un acte social. Quan el nombre d'ovelles dins el tancat comença a minvar l'ambient es torna més tranquil, i llavors el cercle central es converteix en una barreja de converses, salutacions, retrobaments i presentacions de nous membres familiars, d'amics i parents, de convidats i parelles, velles o noves perquè abans no era estrany que s'aprofités aquesta festa també per celebrar una boda. La vida de la comunitat es regenera i recupera just abans del tancament hivernal, difícil per a tothom, inclosos els ramats, encara que siguin d'una raça molt resistent a la intempèrie.

Amb avantpassades escandinaves, les ovelles islandeses tenen una doble capa de llana. La més externa és impermeable per repel·lir l'aigua i la més interior, en canvi, és un perfecte aïllant tèrmic. És un material difícil de treballar, fins i tot per als filadors més experimentats, i això justifica l'alt preu dels *lopapeysa*, els típics jersey islande-

sos coneguts a tot el món. El seu disseny és recent, de mitjans del segle XX, però van convertir-se en un símbol nacional després de la proclamació de la independència l'any 1944 —fins aleshores Islàndia pertanyia a Noruega—. Ara són també un reclam turístic, tan senzill com elaborat, tant bonic com car. En Roberto diu que només la llana ja costa cinquanta euros, i després s'hi ha d'afegir la mà d'obra, que a Islàndia no és barata ni fàcil de trobar.

Comença a ploure suaument quan la festa s'acaba. L'aigua no sembla immutar cap islandès, acostumats tots a un clima tan variable i sorprenent com l'orografia de l'illa. En aquest país, predir els canvis meteorològics és tot un repte, però hi ha una raça d'ovelles exclusiva d'Islàndia, coneguda com a *forystufé*, a qui se li atribueixen dots especials; els exemplars d'aquesta espècie són uns excel·lents guies de ramat, tenen molt bon sentit de l'orientació i del perill, intueixen les tempestes, tenen poc greix i un pelatge molt fi, i fins i tot n'hi ha amb quatre banyes. Molts ramaders no les aprecien perquè tenen escàs valor econòmic, si no és per la seva capacitat de lideratge, i només es crieu per conservar el seu patrimoni genètic. Hi ha 1.400 individus de *forystufé* en tot el món, tots ells originaris d'un comptat del nord anomenat Þingeyjarsýsla, i una granja prop de Svalbarðels ha dedicat un petit museu.

Els ramats ja estan dividits, i ara només queda portar-los a cobert. Algunes famílies els carregaran en remolcs, però d'altres els portaran a casa de forma tradicional, guiant-les amb cavalls per camins i prats fins al destí. El Réttir conclourà, en qualsevol cas, amb un dinar de germanor on no faltaran rialles, cançons, música i un bon àpat a base de carn de be, òbviament. Després vindrà l'hivern, que en aquestes latituds és sempre llarg, fosc i fred, però que, gràcies a la llana de les preuades ovelles islandeses, serà una mica més càlid... ●

●
El Réttir conclou amb una festa, música, cançons i un bon àpat
●